

Republika e Kosovës

Republika e Kosovës

Republika e Kosovës

Ministria e Shendetesise

Ministria e Shëndetësisë

Ministarstvo Zdravstva

Përmbledhja ekzekutive

KOMPAS: Projekti i Qasjes Gjithëpërfshirëse të Kosovës për Forcimin e Sistemit Shëndetësor

P179831

Plani i Angazhimit të Palëve të Interesit

(SEP)

Shkurt 2024

Përmbledhja ekzekutive

Prezantimi

Banka Botërore (BB) do të mbështesë Ministrinë e Shëndetësisë (MSH) në zbatimin e Projektit KOMPAS: Qasja Gjithëpërfshirëse e Kosovës për Forcimin e Sistemit Shëndetësor. Objektivi i projektit është forcimi i kapaciteteve institucionale dhe qeverisjes për cilësinë e kujdesit.

Projekti do të zbatohet nga MSH në bashkëpunim me të gjithë aktorët e interesuar, si Instituti i shëndetit publik, Fondi i Sigurimeve Shëndetësore, Dhoma e Mjekësisë dhe Spitalet Rajonale/ambjentet shëndetësore. Përvoja e deritanishme me zbatimin e projekteve të Bankës Botërore nxjerr në pah sfida në ndryshimin e shpeshtë të administratës së MSH-së. Megjithatë, ka stabilitet në nivelin teknik, i cili është vendimtar për zbatimin e suksesshëm të projektit. Për përgatitjen e projektit është ngritur një Grup Pune (GP) i cili përfshin drejtues të departamenteve kryesore në MSH, si dhe përfaqësues nga Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve, Instituti i shëndetit publik, Fondi i Sigurimeve Shëndetësore dhe institucionet kryesore shëndetësore. Pritet që GP, potencialisht me një rregullim të vogël në përbërjen e anëtarëve, të qëndrojë pas përgatitjes së projektit për të ofruar udhëzime teknike mbi projektin gjatë zbatimit.

Përshkrimi i projektit

Objektivi i propozuar i Zhvillimit të Projektit (PDO) është të forcojë kapacitetin institucional dhe qeverisjen për cilësinë e kujdesit. Projekti do të përbëhet nga dy komponentë teknikë dhe një komponent për menaxhimin e përgjithshëm të projektit. Marrëveshjet mbi PDO, komponentët dhe aktivitetet janë paraqitur më poshtë.

Komponenti 1: Forcimi i blloqeve të ndërtimit të sistemit shëndetësor për cilësinë e kujdesit (vlerësimi i kostos: 6.87 milion USD). Tre fusha kryesore të mbështetjes nën këtë komponent janë parashikuar: (i) forcimi i shëndetit publik dhe PPR (rezistenca anti-mikrobike (AMR), parandalimi dhe kontrolli i infeksionit (IPC) dhe menaxhimi i mbetjeve të rrezikshme të kujdesit shëndetësor (HCWM); (ii) përmirësimi i ofrimit të shërbimeve; dhe (iii) asistencë teknike (TA) për të forcuar funksionet strategjike të blerjes për cilësinë e kujdesit .

- **Përgatitja dhe Përgjigja e Shëndetit Publik.** Në këtë fushë, Projekti do të fokusohet në (i) pajisje për parandalimin dhe kontrollin e infeksionit për objektet shëndetësore; pajisje, materiale dhe komplete testimi për laboratorët e shëndetit publik për zbulimin e rasteve të reja të baktereve shumë rezistente; , (ii) furnizimet për mbikëqyrjen e rezistencës anti-mikrobike (AMR) dhe Infeksionet e lidhura me kujdesin shëndetësor (HAI), duke përfshirë kostot për mostrat ose panelet e testimit të aftësisë; (iii) trajnimi i ofruesve të kujdesit shëndetësor për ndërgjegjësimin për rezistencën anti-mikrobike (AMR) dhe kontrollin e infeksionit (IPC) në të gjitha nivelet e kujdesit , (iv) konsulentë ekspertësh, seminare, printim dhe shpërndarje të udhëzuesit AMR, si dhe pajisje dhe furnizime për Programin e Kujdesit Anti-mikrobial në spitale ; dhe (v) zbatimi i investimeve kapitale në lidhje me menaxhimin e mbetjeve mjeksore (HCWM), bazuar në Strategjinë e miratuar së fundmi dhe Planin e Veprimit të Kostos të miratuar nga MSH për HCWM. Kjo e fundit do të fokusohet në punët civile dhe pajisjet që kanë të bëjnë me

përmirësimin e menaxhimit të mbeturinave medicinale të kujdesit shëndetësor, i cili është një nga kërcënimet e shëndetit publik në Kosovë, siç është sigurimi i pajisjeve dhe furnizimeve mbrojtëse për HCWM, përshtatja e hapësirave brenda objekteve shëndetësore për deponim të mbetjeve infektive dhe përgatitja e tyre për grumbullim, rinovim i ambienteve të trajtimit në shtatë spitale rajonale. Këto spitale janë përgjegjëse për copëtimin, sterilizimin dhe përgatitjen e mbetjeve për landfill, prokurimin e furgonëve të transportit për grumbullimin dhe dërgimin e mbetjeve në objektet e trajtimit, si dhe rindërtimin/renovimin e një ndërtese aneksi për mbetjet farmaceutike si pjesë e magazinës farmaceutike që MSH planifikon të rindërtojë në vitin 2024.

- **Përmirësimi i ofrimit të shërbimeve.** Fokusi i këtij nen komponenti do të jetë në ndërhyrjet kryesore të përzgjedhura për iniciativat për përmirësimin e cilësisë së kujdesit (QoC). Ekipi i BB-së mbajti një seminar me aktorët kryesorë mbi përmirësimin e cilësisë së kujdesit (QoC). Me lehtësimin e BB-së, palët e interesuara identifikuan ndërhyrjet kryesore, të cilat u miratuan edhe nga menaxhmenti i MSH-së. Ndërhyrjet e QoC në kuadër të Projektit do të përfshijnë (i) mbështetjen e funksionalizimit të ekipeve teknike për QOC brenda Institutit Kombëtar të Shëndetit Publik dhe MSH të rrisin mbikëqyrjen e cilësisë brenda sistemit shëndetësor, (ii) mbështetjen e Forumeve Vjetore Rajonale dhe Kombëtare të Shëndetit, të cilat shërbejnë si platforma për diskutim, shkëmbimi i informacionit dhe vendimmarrja në lidhje me politikat, strategjitë dhe praktikatat shëndetësore, si dhe për të nxitur angazhimin e zyrtarizuar të qytetarëve, fuqizimin dhe ndezjen e kërkesës për shërbime shëndetësore me cilësi të lartë, (iii) forcimin e Inspektoratit Shëndetësor përmes trajnimeve, ofrimi i mbështetjes së TI-së dhe zhvillimi dhe rishikimi i standardeve të sigurisë dhe cilësisë, (iv) forcimi i proceseve institucionale për zhvillimin, vlerësimin dhe miratimin e udhëzimeve klinike, (v) zhvillimin e rrugëve dhe protokolleve të kujdesit elektronik për të mundësuar integrimin e tyre në BHIS, lehtësimin dhe sigurimin e të dhënave për monitorimin e përdorimit të udhëzimeve klinike, (vi) trajnimin e ofruesve mbi rrugët e kujdesit klinik, auditimet klinike dhe praktikatat më të mira të sigurimit të cilësisë/menaxhimit të cilësisë (QA/QM), (vii) zhvillimi i treguesve të cilësisë, klinik manual auditimi dhe reagimi për koordinatorët e cilësisë.
- **Asistencë teknike për zhvillimin e funksioneve kyçe të financimit të shëndetësisë.** Duke pasur parasysh pasigurinë në kohën e miratimit të Ligjit të rishikuar të Sigurimeve Shëndetësore, nënkomponenti do të fokusohet në një numër të vogël aktivitetesh që mund të fillojnë pa miratimin e Ligjit. Në mënyrë të veçantë, Projekti do të mbështesë: (i) pilotimin e ODBP që është zhvilluar; dhe (ii) zhvillimin dhe zbatimin e pagesave të bazuara në raste për spitalet, duke filluar me trajtimin jashtë vendit.

Komponenti 2 : Zhvillimi i një sistemi të integruar të informacionit shëndetësor (IHIS) (vlerësimi i koston: 12.2 milion USD). Janë përcaktuar aktivitetet që do të mbështeten në kuadër të Projektit, i cili rrjedh nga Studimi i Fizibilitetit të Shëndetit elektronik i përfunduar së fundmi me mbështetjen e Projektit COVID-19. Janë parashikuar tre nënkomponentë: (i) kuadri ligjor dhe rregullator për ofrimin e transformuar të shërbimeve shëndetësore nëpërmjet përdorimit të sistemeve dixhitale; (ii) vlerësimi dhe dizajni i standardeve dhe sistemeve të Menaxhimit të të Dhënave Master, të tilla si regjistrat themelorë dhe sistemet e zakonshme të kodimit dhe klasifikimit; (iii) hartimin dhe zbatimin e shërbimeve të Shkëmbimit të Informacionit Shëndetësor; (iv) përmirësimi i platformave harduerike në vendet qendrore dhe në objektet shëndetësore; (v) shtrirjen e Sistemit të Informacionit Bazë Shëndetësor (BHIS) në të gjitha objektet e Kujdesit Parësor Shëndetësor (përfshirë finalizimin e mbulimit dhe zonimit të pacientit); (vii) përmirësimi i funksioneve BHIS (përditësimi automatik i kodeve nga regjistrat kryesorë dhe lejimi i panelit të kontrollit dhe raportimit të zgjuar në nivel objekti); dhe (viii) përmirësimin e

integrit me sistemin e Referimeve dhe prezantimin e Takimeve elektronike. MSH ra dakord me aranzhimet e propozuara institucionale për zbatimin dhe hartimin e Strategjisë për Shëndetin elektronik nën Komponentin 2, i cili do të përfshinte themelimin e një organi të shëndetit elektronik me përgjegjësinë kryesore për politikën dhe qeverisjen ekzekutive në zbatimin e Strategjisë së Shëndetit elektronik dhe përcaktimin e financimit të fushat kryesore ndërmjet projektit dhe buxhetit të qeverisë (p.sh., hardueri/infrastruktura, përmirësimi i BHIS, etj.).

Komponenti 3: Menaxhimi, Monitorimi dhe Vlerësimi i Projektit (vlerësimi i koston: 0.94 milion USD). Ky komponent do të mbështeste kostot që lidhen me menaxhimin, monitorimin dhe mbështetjen operacionale të projektit. Komponenti do të konsistojë në shërbimet e konsulencës financiare, duke përfshirë konsulentët për personelin e Njesisë së Koordinimit të Projektit (PCU), si dhe pajisjet e zyrës, trajnimet, auditimet, sistemet e dosjeve dhe kostot operative.

Zona e propozuar e projektit

Projekti do të zbatohet në mbarë vendin, me investime që synojnë Spitalet Rajonale në Kosovë të cilat ndodhen në zonat urbane dhe peri-urbane të vendit.

Qëllimi dhe objektivat e SEP

Qëllimi i këtij Plani të Angazhimit të Palëve të Interesit (SEP) është të përvijojë grupet e synuara, metodat e angazhimit të palëve të interesuara dhe përgjegjësitë në zbatimin e aktiviteteve të angazhimit të palëve të interesuara. Synimi i SEP është të aktivizojë angazhimin e palëve të interesuara në kohën e duhur gjatë përgatitjes dhe zbatimit të projektit.

Ky Plan i Angazhimit të Palëve të Interesit (SEP) është hartuar nga Ministria e Shëndetësisë (MSH), në mënyrë që t'u komunikohet qartë të gjitha palëve të interesuara dhe të prekura, dhe do të zbatohet dhe do të jete aktiv përgjatë gjithë ciklit të projektit, në nivel kombëtar.

Palët e prekura

Palët e prekura nga projekti në nivel qendror janë Ministria e Shëndetësisë (MSH), Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve, Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës, Ministria e Bujqësisë, Pyjeve, dhe Zhvillimit Rural, Instituti i Shëndetit Publik (ISHP), Fondi i Sigurimeve Shëndetësore, Dhoma e Mjekësisë, Njësia e Koordinimit të Projekteve (PCU) dhe punëdhënësit e tyre. Në nivel lokal, palët kryesore të prekura të identifikuara janë Spitalet Rajonale dhe njësitet e kujdesit të shëndetit përfitues, rrethet/bashkitë/komunat përkatëse dhe drejtoritë e tyre përkatëse të shëndetësisë dhe drejtorive të menaxhimit të mbetjeve mjekësore, pacientët e Institucioneve Shëndetësore dhe Spitalet Rajonale, Profesionistët/Punonjësit e Kujdesit Shëndetësor etj. Pjesë e palëve të prekura do të jete gjithashtu Qytetarët/banorët e vendosur në zonën e projektit, veçanërisht ata që do të përfshihen në zhvillimin ose zbatimin e projektit, komunitetet lokale dhe punëtorët e ndërtimit/operacionit, punonjësit e menaxhimit të mbetjeve shëndetësore dhe stafi nga Banka Botërore.

Palët e tjera të interesuara

Palët e tjera të interesuara për këtë projekt në nivel qendror përfaqësohet nga aktorët e qeverisë në të gjitha nivelet, agjencitë kombëtare (që nuk janë të listuara nën palët e prekura) si Ministria e Mjedisit, Ministria e Infrastrukturës (MPB), Ministria e Zhvillimit Rajonal (MZHR), Ministria për Integrim Evropian (MPI) dhe Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale (MPMS) duke përfshirë agjencitë përkatëse të linjës dhe Organizata Financiare Ndërkombëtare dhe donatorë me interes në sektorin e shëndetësisë dhe menaxhimit e mbetjeve si OBSH, Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC) dhe Agjencia Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar (GIZ). Në nivel lokal, palët kryesore të identifikuar të prekura janë OJF-të që punojnë në sektorin e kujdesit shëndetësor ose me fokus në çështje të tilla si rezistenca antimikrobike, parandalimi dhe kontrolli i infeksioneve, ose menaxhimi i mbetjeve të mjekësore mund të kenë interes në rezultatet e projektit, Institucionet Akademike dhe Kërkimore të përfshirë në kërkimin shëndetësor dhe akademinë mund të kenë një interes në projekt, veçanërisht nëse ai përfshin zhvillimin dhe zbatimin e udhëzimeve klinike, protokolleve dhe sistemeve të informacionit shëndetësor, Shoqatat Profesionale që përfaqësojnë profesionistët e kujdesit shëndetësor, të tilla si shoqatat mjekësore, shoqatat e infermierëve ose shëndetin publik, shoqatat mund të jenë të interesuara për iniciativat që rrisin cilësinë e kujdesit dhe ofrimit të kujdesit shëndetësor, Grupet e Avokimit të Pacientëve: Organizatat që mbrojnë të drejtat e pacientëve dhe cilësinë e kujdesit shëndetësor mund të kenë interes në fokusin e projektit në përmirësimin e ofrimit të shërbimeve dhe cilësisë së përgjithshme të kujdesit, si dhe publiku i gjerë.

Grupet e cenueshme/ vulnerabël

Mes përfituesve kryesorë si qytetarë të vendosur brenda zonës së projektit, përfshihen edhe grupet vulnerabël. Është e rëndësishme që projekti të marrë në konsideratë nevojat e kesaj shtrese të shoqërisë për të siguruar që ndërhyrjet të jenë gjithëpërfshirëse dhe të adresojnë pabarazitë shëndetësore. Përshtatja e strategjive të kujdesit shëndetësor për nevojat specifike të grupeve vulnerabël mund të kontribuojë në rezultate më të drejta dhe efektive të kujdesit shëndetësor.

Qëllimi i Programit të Angazhimit të Palëve të Interesit

Procesi i pjesëmarrjes në projekte është gjithëpërfshirës. Të gjithë palët e interesuara inkurajohen në çdo kohë që të përfshihen në procesin e konsultimit. Qasje e barabartë në informacion u ofrohet të gjitha palëve të interesuara. Ndjeshmëria ndaj nevojave të palëve të interesuara është parimi kryesor në bazë të përzgjedhjes së metodave të angazhimit. Vëmendje e veçantë i kushtohet grupeve vulnerabël.

Ky SEP është krijuar për të themeluar një platformë efektive për ndërveprim produktiv me palët e prekura dhe palët e tjera të interesuara në zbatimin të projektit. Angazhimi kuptimplotë i palëve të interesuara gjatë ciklit të projektit është një aspekt thelbësor i menaxhimit të mirë të projektit dhe ofron mundësi për:

- Sigurimi i angazhimit kuptimplotë të qytetarëve,
- Kërkon reagime për të informuar hartimin, zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin e projektit,
- Sqaron objektivat e projektit, qëllimin dhe menaxhon pritshmërinë,
- Vlerësimin dhe zbutjen e rreziqeve të projektit,
- Rritjen e rezultateve dhe përfitimeve të projektit,

- Shpërndarja e informacionit dhe materialeve rreth projektit,
- Adresimi i ankesave të projektit.

Rolet dhe përgjegjësitë

Angazhimi i palëve të interesuara do të koordinohet dhe udhëhiqet nga MSH dhe PCU-ja përkatëse. MSH/PCU do të koordinohet ngushtë me aktorët e tjerë kryesorë të Pushtetit Vendor dhe drejtoritë përkatëse të linjës, agjencitë dhe departamentet e përfshira.

Mekanizmi i Zgjidhjes së ankesave

Komiteti Qendror i Rregullimit të Ankesave (CGRC) do të funksionojë menjëherë pas vlerësimit të Projektit, në mënyrë që të menaxhojë dhe t'u përgjigjet në mënyrë të përshtatshme ankesave gjatë fazave të ndryshme të projektit, ndërkohë që grupet lokale të menaxhimit të ankesave (LGRC) do të jetë efektiv me marrjen e vendimit për çdo nënprojekt të ri. Përveç GRM, mjetet juridike të disponueshme sipas legjislacionit kombëtar janë gjithashtu të disponueshme (gjykatat, inspektimet, autoritetet administrative etj.). Megjithatë, mekanizmi i ankesave për punëtorët e projektit që kërkohet sipas ESS2 do të ofrohet veçmas me detaje që do të jepen në dokumentin e Procedurës së Menaxhimit të Punës (LMP). PCU dhe Pushteti Vendor përkatësisht janë përgjegjës për krijimin e GRM-së funksionale dhe informimin e palëve të interesuara për rolin dhe funksionin e GRM-së, personat e kontaktit dhe procedurat për të paraqitur një ankesë në zonat e projektit.

Monitorimi dhe Raportimi i SEP

Rezultatet e procesit të angazhimit të palëve të interesuara do të përfshihen në Raportet e Monitorimit të Projektit. Këto do të sigurohen në një frekuencë siç tregohet në planin e angazhimit mjedisor dhe social (ESCP). Raportet e monitorimit do të përfshijnë informacionin e mëposhtëm:

- Vendi, ora dhe data e çdo takimi konsultativ publik që është ndërmarrë;
- Çështjet dhe shqetësimet e ngritura gjatë takimeve konsultative;
- Një listë e numrit dhe llojeve të ankesave të ngritura në periudhën raportuese dhe numri i ankesave të zgjidhura dhe/ose të pazgjidhura; dhe
- Informacioni se si çështjet e ngritura gjatë takimeve dhe përmes ankesave janë/do të merren parasysh gjatë fazës së zbatimit (ndërtimit) të projektit.

Raportet do të përfshijnë gjithashtu një përmbledhje të masave korrigjuese të zbatuara që synojnë të adresojnë ankesat.

a. Takimet formale

Të gjitha takimet formale, të cilat janë planifikuar përmes ekipit të angazhimit të palëve të interesuara do të dokumentohen dhe do të mbahen procesverbale të takimeve. Procesverbalet do të regjistrohen

në anglisht dhe shqip nga anëtarët e ekipit të angazhuar (ekspert i caktuar brenda PCU). Regjistrat/formulari i pjesëmarrjes do të mbahen në formatet e duhura.

b. Regjistri / Formulari i Pjesëmarrjes

Një formular i regjistrimit të palëve të interesuara do të përdoret për të ndjekur procesin e konsultimit. Veprimet specifike të angazhimit të palëve të interesuara do të gjurmohen më pas në regjistra/formular, i cili përmban listën e të gjithë palëve të interesuara të identifikuar, në cilën kategori bëjnë pjesë, rëndësinë e tyre për projektin për sa i përket mënyrës se si mund të ndikojnë ose të ndikohen nga Projekti.

c. Mbajtja e të dhënave

Një bazë e të dhënave kryesore do të mbahet nga Ministria e Shëndetësisë (MSH) për të regjistruar dhe gjurmuar menaxhimin e të gjitha komenteve dhe ankesave, dhe do të auditohet në mënyrë të pavarur. Kjo do të shërbejë për të ndihmuar në monitorimin dhe përmirësimin e performancës së Mekanizmit të Përgjigjeve të Komenteve dhe të Rregullimit të Ankesave. Kjo bazë të dhënash do të vazhdojë në të gjitha fazat e Projektit.

Kërkesat për publikim dhe konsultim

Pas një afati dy-javore të publikimit, pasi miratohet nga Ministria e Shëndetësisë (MSH) dhe BB, drafti i SEP-it do t'i nënshtrohet konsultimeve publike. SEP do të publikohet në shqip, serbisht dhe anglisht në faqen e internetit të MSH-së së bashku me ftesat për Konsultimet Publike. Duke pasur parasysh rëndësinë e projektit, shkallën e tij dhe shtrirjen gjeografike, ftesa publike do të shpallet në një media të shkruar me reputacion me mbulim kombëtar për të lejuar përfshirjen e një game të gjerë palësh të interesuara në procesin e konsultimit. Kjo do t'u ofrojë palëve të interesuara mundësi për të shprehur pikëpamjet e tyre mbi rreziqet, ndikimet dhe masat zbutëse të projektit dhe do të lejojë MSH për t'i marrë parasysh dhe për t'iu përgjigjur atyre.

Ftesa do të tregojë se si mund të aksesohet dokumenti për t'u konsultuar, detajet e projektit, datën, kohën dhe vendin e konsultimeve dhe detajet e informacionit të kontaktit për komente dhe/ose pyetje.

Pasi të kenë përfunduar Konsultimet, Procesverbali i Mbledhjes (MM) do të përgatitet dhe i bashkëngjitet SEP. Procesverbali do të reflektojë mbi komentet e marra, pyetjet e ngritura dhe se si ato janë përfshirë në dokumentin përfundimtar. Pjesëmarrja e palëve të interesuara do të verifikohet përmes një regjistri të nënshkruar të pjesëmarrjes, e preferueshme me detajet e kontaktit të pjesëmarrësve dhe fotografi me leje për t'u përdorur.